

MITROPOLIA OLTENIEI

REVISTA

ARHIEPISCOPIEI CRAIOVEI,
ARHIEPISCOPIEI RÂMNICULUI,
EPISCOPIEI SEVERINULUI ȘI STREHAI EI,
EPISCOPIEI SLATINEI ȘI ROMANAȚILOR
ȘI
A FACULTĂȚII DE TEOLOGIE - CRAIOVA

ANUL LXXI (845-848), NR. 5-8, MAI-AUGUST, 2019

EDITURA MITROPOLIA OLTENIEI
CRAIOVA
ISSN 1013-4239

COLEGIUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE

ÎPS Acad. Prof. univ. dr. IRINEU POPA,
Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova

MEMBRI

ÎPS dr. VARSANUFIE, Arhiepiscopul Râmnicului
PS Conf. univ. dr. NICODIM, Episcopul Severinului și Strehaiei,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova
PS dr. SEBASTIAN, Episcopul Slatinei și Romanaților
Prof. univ. dr. MICHEL STAVROU,
Institutul de Teologie Ortodoxă Saint-Serge, Paris
Prof. univ. dr. PETER BOUTENEFF,
Institutul Teologic Ortodox Sf. Vladimir, SUA
Prof. univ. dr. NICOLAE RODDY,
Departamentul de Teologie, Universitatea Creighton, SUA
Prof. univ. dr. ARISTOTLE PAPANIKOLAOU,
Departamentul de Teologie, Universitatea Fordham, SUA
Prof. univ. dr. SEBASTIAN BROCK,
Facultatea de Studii Orientale, Universitatea din Oxford
Prof. univ. dr. MARTIN TAMCKE,
Facultatea de Teologie, Georg-August- Universität Göttingen
Pr. Prof. univ. dr. VIOREL IONIȚA, Facultatea de Teologie Ortodoxă
„Justinian Patriarhul”, Universitatea din București
Pr. Prof. univ. dr. IOAN SAUCA,
Directorul Institutului Ecumenic de la Bossey, Geneva
Pr. Prof. univ. dr. CONSTANTIN PĂTULEANU, Facultatea de Teologie
Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București
Pr. Conf. univ. dr. NICOLAE RĂZVAN STAN,
Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova
Pr. Conf. univ. dr. PICU OCOLEANU,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova

REDACTOR ȘEF:

Pr. Conf. univ. dr. ADRIAN BOLDIȘOR,
Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea din Craiova

REDACTORI:

Pr. Conf. univ. dr. ADRIAN IVAN,
Pr. Conf. univ. dr. CONSTANTIN BĂJĂU,
Pr. Lect. univ. dr. IONIȚĂ APOSTOLACHE,
Diac. Lect. univ. dr. LUCIAN ZENOVIU BOT,
Diac. Lect. univ. dr. MIHAI CIUREA, Prof. drd. DORU MARCU

CORECTOR REVISTĂ

Pr. dr. CĂTĂLIN DAN

TEHNOREDACTARE/PREGĂTIRE PENTRU TIPAR

VALENTIN CORNEANU

Revista Mitropolia Olteniei este recunoscută CNCS în categoria B

CUPRINS

STUDII

- Î.P.S. Prof. Univ. Dr. IRINEU POPA
Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei
Urcușul duhovnicesc pe scara virtuților în gândirea mistică a Sfântului Maxim Mărturisitorul..... 9
- Pr. Conf. Univ. Dr. PICU OCOLEANU
Receptarea depreciativă a teofaniei de la Maglavit (1935) în teologia ortodoxă românească. O evaluare critică..... 46
- Pr. Conf. Univ. Dr. CONSTANTIN I. BĂJĂU
Parusia și Judecata de apoi în cuvântările hrisostomice..... 69
- Pr. Conf. Univ. Dr. SERGIU-GRIGORE POPESCU
Însemnări despre Mănăstirea Jitianu din județul Dolj, după un document inedit din Arhiva Arhiepiscopiei Craiovei..... 87
- Conf. Univ. Dr. MARIUS TELEA
Începuturile monahismului sketic în timpul Sfântului Macarie Egipteanul..... 107
- Pr. Lect. Univ. Dr. ION REȘCEANU
Canon și canonicitate în Bibliile Samuil Micu și Andrei Șaguna: asemănări, deosebiri și controverse..... 122
- Pr. Lect. Univ. Dr. COSMIN SANTI
Importanța izvoarelor și instituțiilor juridice în dezvoltarea dreptului canonic ortodox..... 131
- Pr. Drd. GHEORGHE COSTEA
Promotori ai traducerilor din limba greacă în siriacă și arabă..... 147
- Pr. Drd. FLORIN MIHAI ILIESCU
Sfântul Apostol Pavel, model pentru misionarul creștin..... 157

Pr. Drd. MIRCEA LUCIAN NINCU
*Importanța cunoașterii fenomenului religios pentru
misionarul ortodox.....* 173

Drd. MARIUS-GHEORGHE TĂNASE
Simbolismul sângelui în Pentateuh..... 189

Drd. MANEA EMIL MARIAN
*Activitatea clericilor ortodocși români ca deputați în Divanurile Ad-Hoc și
în Adunările Elective (anii 1857-1859)* 218

Prof. Drd. ADRIAN LUPU
*Scriitorul bizantin Nikolaos Mesarites (sec. XIII) și lucrarea sa
Descrierea Bisericii Sfinților Apostoli din Constantinopol.....* 242

TRADUCERI ȘI DIORTOSIRI

*Poem anonim siriac despre „dialogul dintre Maria și Înger”
(Imn despre Maica Domnului, Nr. 17)
(Traducere de Pr. Lect. Univ. Dr. IONIȚĂ APOSTOLACHE)* 267

PREDICI, CATEHEZE, COMENTARIU, MEDITAȚII

Pr. NORBERT NICOLAE CIUPAGEA
*Cuvânt de învățătură la Duminica a II-a după Paști
Duminica Sfântului Apostol Toma (Ioan 20, 19-31).....* 276

CĂRȚI ȘI REVISTE, LANSĂRI EDITORIALE ȘI RECENZII

Pr. Conf. Univ. Dr. CONSTANTIN I. BĂJĂU
*MIREASA LUMINII. Imne din Bisericile Siriene, închinare Preasfintei
Născătoare de Dumnezeu, Traducere de pr. dr. IONIȚĂ APOSTOLACHE
și prof. HERMINA MARIA APOSTOLACHE, după versiunea în limba
engleză a Prof. Dr. SEBASTIAN P. BROCK, Ed. Mitropolia Olteniei,
Craiova, 2019, 238 p.* 282

Prof. Drd. DORU MARCU
*Pr. dr. Adrian Boldișor, Ortodoxia ieri, azi, mâine.
Teme intercreștine și interreligioase pentru secolul XXI,
Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2019, 240 p.* 285

Pr. Dr. CONSTANTIN CILIBIA

*Arhim. Prof. VASILE PRESCURE, Viața și învățătura Părintelui Arsenie
Boca, Ed. Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2014, 315 p. 291*

CONTENTS

STUDIES

His Eminence Prof. PhD IRINEU POPA

Archbishop of Craiova and Metropolitan of Oltenia

The Spiritual Ascent on the Scale of the Virtues in the Mystical Thinking of Saint Maximus the Confessor..... 9

Fr. PhD Senior Lecturer PICU OCOLEANU

Depreciative Reception of Theophany from Maglavit (1935) in the

Romanian Orthodox Theology. A Critical Evaluation..... 46

Fr. PhD Senior Lecturer CONSTANTIN I. BĂJĂU

Parousia and the Last Judgment in the Chrysostom Sermons..... 69

Fr. PhD Senior Lecturer SERGIU-GRIGORE POPESCU

Notes on the Jitianu Monastery in Dolj County, according to an original

document from the Archive of the Archdiocese of Craiova..... 87

PhD Senior Lecturer Dr. MARIUS TELEA

The Beginnings of Sketic Monasticism in the Time of Saint Macarius of

Egypt..... 107

Fr. Lecturer PhD ION REȘCEANU

Canon and Canonicity in the Bibles of Samuil Micu and Andrei Șaguna:

Similarities, Differences and Controversies..... 122

Fr. Lecturer PhD COSMIN SANTI

The Importance of Sources and Juridical Institutions in the

Development of the Orthodox Canon Law..... 131

Fr. GHEORGHE COSTEA

Promoters of Greek Translation in Syriac and Arabic..... 147

Fr. FLORIN MIHAI ILIESCU

Saint Paul the Apostle, Model for the Christian Missionary..... 157

Fr. MIRCEA LUCIAN NINCU
*The Importance of Knowing the Religious Phenomenon for the
Orthodox Missionary*..... 173

MARIUS-GHEORGHE TĂNASE
The Symbolism of Blood in Pentateuch..... 189

MANEA EMIL MARIAN
*The Activity of the Romanian Orthodox Clergy as Deputies in the Ad-Hoc
Divans and in the Elective Assemblies (Years 1857-1859)* 218

ADRIAN LUPU
*The Byzantine Writer Nikolaos Mesarites (13th Century) and its Work The
Description of the Church of the Holy Apostles in Constantinople*..... 242

TRANSLATIONS

*Syrian Anonymous Poem about „The Dialogue between Mary and Angel”
(Hymn about the Mother of God, No. 17)
(Translated by Fr. PhD Lecturer IONIȚĂ APOSTOLACHE)*..... 267

HOMILIES, CATECHESSES, COMMENTS, MEDITATIONS

Fr. NORBERT NICOLAE CIUPAGEA
*Sermon on the Second Sunday after Easter
Sunday of the Holy Apostle Thomas (John 20, 19-31)*..... 276

BOOKS, MAGAZINES, AND REVIEWS EDITORIAL LAUNCH

Fr. PhD Senior Lecturer CONSTANTIN I. BĂJĂU
*BRIDE OF LIGHT. HYMNS ON MARY FROM THE SYRIAC CHURCHES,
Translation by de Fr. PhD IONIȚĂ APOSTOLACHE and Prof. HERMINA
MARIA APOSTOLACHE, after the English version of Prof. PhD
SEBASTIAN P. BROCK, Publishing House Mitropolia Olteniei, Craiova,
2019, 238 p.* 282

DORU MARCU

*Fr. PhD. Adrian Boldișor, Orthodoxy Yesterday, Today, Tomorrow.
Inter-Christian and Inter-religious Themes for the 21st Century,
Publishing House Mitropolia Olteniei, Craiova, 2019, 240 p.* 285

Fr. PhD CONSTANTIN CILIBIA

*Archimandrite Prof. VASILE PRESCURE, The Life and Teaching of
Father Arsenie Boca, Publishing House Episcopia Devei și Hunedoarei,
Deva, 2014, 315p..... 291*

Pr. dr. Adrian Boldișor, *Ortodoxia ieri, azi, mâine.*
Teme intercreștine și interreligioase pentru secolul XXI,
Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2019, 240 p.

În teologia ortodoxă românească contemporană, preocuparea pentru o sinteză teologică, deopotrivă recuperatoare de probleme deja abordate în alte spații culturale și inovatoare pentru preocupările actuale, a devenit un domeniu acreditat în facultățile de teologie, cu precădere pentru teologii care analizează fenomenul religios în ansamblul său dar și interacțiunile dintre religiile lumii. Catedra de Istoria Religiilor este chemată să răspundă la dezbaterile contemporane, mai ales în spațiile geografice unde migrația este foarte ridicată.

O lucrare de cercetare în acest sens ne prezintă părintele Conf. univ. dr. Adrian Boldișor, cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din Craiova, care analizează în volumul „Ortodoxia ieri, azi, mâine. Teme intercreștine și interreligioase pentru secolul XXI” subiectele care frământă lumea creștin-ortodoxă din România dar și din afara ei. Totodată, autorul apelează la documentele Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, desfășurat între 18 și 26 iunie 2016, în Creta, prezentând într-o sinteză critică rezultatele acestei întâlniri și pentru studentul român sau pentru cititorul interesat de acest fel de analize.

Lucrarea este una sintetizatoare, însumând 240 de pagini, împărțită în 9 capitole, cu introducere din partea autorului, dar și cu o listă bibliografică impresionantă. Volumul a apărut la începutul anului 2019, sub egida editurii Mitropolia Olteniei și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Dr. Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei.

Primul capitol „*Ciocnirea civilizațiilor – adevăr sau mistificare?*” tratează într-o cheie teologică teoria ciocnirii civilizațiilor, creionată în perioada postcomunistă și descrisă de către politologul Samuel Phillips Huntington. Conceptului de civilizație universală, credința creștină îi răspunde cu realitatea vie care este Biserica, Trupul tainic al Domnului, care are o prezență pan-cosmică.

În al doilea capitol, intitulat „Ortodoxă, pluralism și globalizare”, autorul nostru aduce la suprafață problema globalizării, din perspectivă ideologică, confruntând-o cu înțelegerea creștină. Ecumenicitatea spirituală reprezintă o formă de manifestare a universalului fără a atinge riscul sincretismului religios, unde se urmărește unirea tuturor într-un singur mod de a trăi și de a gândi. Din nefericire, globalizarea în sens ideologic se axează într-un plan economic de a conduce lumea, ceea ce presupune distrugerea diversității culturale în favoarea uniformizării culturii, indiferent

de natura ei. Teologia ortodoxă reconciliază unitatea și diversitatea, exemplul persoanei umane fiind definitoriu pentru a înțelege că nu toți oamenii pot fi la fel sau gândi la fel.

Următorul capitol, „Evanghelie și cultură” completează tema globalizării, scoțând în relief importanța culturii locale și unde misiunea Bisericii nu trebuie să îndeparteze cultura creatoare a spațiului unde se propovăduiește Vestea cea Bună, ci dimpotrivă, are șansa exprimării adevărului evanghelic în alte forme creatoare. Concluzia autorului este aceea că indiferent de spațiu sau cultură, Evanghelia are mereu prioritate.

Capitolul „Ortodoxie, etnicitate și naționalism” atinge una din problemele cele mai actuale ale Ortodoxiei, anume divizarea acesteia în funcție de interesele naționale sau de etnicitate. Conceptul „sobornicitate deschisă”, descris de părintele Dumitru Stăniloae, transcende naționalismul și deschide posibilitatea Bisericii locale să se integreze în Biserica Universală. În mod direct, este precizat faptul că nu putem pune egalitate în Biserică și naționalitate. În Biserică, ne spune autorul nostru, diferențele etnice sunt depășite sau cel puțin așa ar trebuie să fie.

În capitolul „Ortodoxia și drepturile omului” se recapitulează marile documente ale organizațiilor civile cu privire la dreptul omului, fie moral, natural sau religios. Remarca autorului nostru este aceea că toate aceste declarații sau rapoarte nu au la bază dimensiunea comunitară a omului ci doar identitatea individualistă și egocentrică a acestuia. Mai mult decât atât, izvorul drepturilor omului ar trebui să fie credința referitoare la originea umanității în actul dumnezeiesc al creației.

Următorul capitol „Ortodoxia și fenomenul migrației” aduce în discuție problema globalizării în urma libertății migrației, dar cu efecte demografice uneori extrem de grave. Din punct de vedere teologic, nu migrația în sine este un lucru rău, ci implicațiile religioase provocate de această mișcare a lumii într-o parte sau în alta. Comunitățile religioase au datoria sfântă de a apăra drepturile umane ale migranților, dar și să atenționeze pericolele sincretismului la care omul este supus. Cel mai bun exemplu oferit de autor este problema diasporei românești, care a adus cu sine și aspecte pozitive, cel puțin din punct de vedere economic, dar și aspecte negative, mai ales din punct de vedere social și spiritual.

Capitolele „Ortodoxia și educația religioasă și interreligioasă” și „Ortodoxia și dialogul religios” sunt prezentate din punct de vedere al unui teolog specializat în dezbaterile interreligioase. În calitate de specialist în domeniul Istoria Religiiilor, Pr. Boldișor consideră că dialogul religios nu este unul opțional, ci unul necesar pentru harta actuală a lumii din punct de vedere religios. Pentru a nu derapa, atunci când teologii ortodocși se implică în dezbaterile interreligioase, trebuie să se apeleze la Sfânta Scriptură și la Sfânta Tradiție, cele două izvoare sigure ale Revelației divine.

Ultimul capitol, intitulat „Ortodoxia și provocările actuale din România”, descrie situația cultelor religioase din România, unde apartenența creștin-ortodoxă este majoritară, situația educației religioase, dar și implicațiile religioase ale fenomenului migrației, recapitulând acțiunile concrete care au fost prezentate ca soluții la aceste realități prezente în societatea românească.

În concluzie, toate temele analizate și prezentate în această lucrare academică pot constitui teme pentru cercetare în aria doctorală, având în vedere atât actualitatea lor, dar și importanța pe care o au. În mod reușit, autorul sintetizează aceste subiecte și le prezintă înaintea cititorului într-o formă accesibilă, lăsând loc și pentru alte perspective și pentru alte reflecții creatoare.

(Prof. Drd. DORU MARCU)¹

¹ Universitatea din Craiova, Facultatea de Teologie Ortodoxă.